

5. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 27 січня 2016 року «Про Стратегію кібербезпеки України»: Указ Президента України від 15.03.2016 р. № 96/2016. – Режим доступу: www.rada.gov.ua

УДК 347.962:378(477)

Волік В.В., доктор юридичних наук, доцент

ОСВІТА СУДДІ ЯК ПРОФЕСІЙНОГО ЮРИСТА В УКРАЇНІ: МІЖНАРОДНІ ДОСВІД ТА СТАНДАРТИ

На черговій конференції у Страсбурзі Президентом Європейського суду з прав людини Гвідо Раймонді було оголошено статистику діяльності суду станом на 01.01.2017 року, відповідно до якої загальна кількість поданих скарг (позовів) складає – 79750, із яких проти України – 18131 (22,8% від загальної кількості скарг). При цьому у 2006-2013рр. питома вага «українських позивачів» складала від 6,8% до 13%, в 2014 році – 19,5%, в 2015 році – 21,4%, а в 2016 році досягла, як зазначалося вище, – 22,8%.

Із 993 рішень, винесених Європейським судом з прав людини протягом 2016 року, щодо України було винесено 73. До того ж у 70 з них Європейський суд з прав людини констатував порушення Україною взятих на себе зобов'язань, передбачених статтями 2, 3, 5, 6, 8, 13, 15 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [1]. Отже, питання дотримання законності та верховенства права при винесенні українськими судами рішень є досить гострим, а постановлення несправедливих рішень потребує подальшого з'ясування та вивчення первопричин проблеми.

Перш за все, наведені вище статистичні дані дають нагоду, в черговий раз, задуматися про якість освітньої підготовки, рівень професіоналізму, ступень неупередженості юриста, який виступає в ролі особи, яка здійснює судочинство, зокрема й осіб, на яких покладено вирішення конституційних питань та винесення, нарешті, відповідних рішень в національних судах. Не слід забувати, що судові рішення з огляду на верховенство права за своїм змістом повинні утверджувати справедливість і права людини, укріплювати довіру суспільства до судової влади. Довіра з формуванням суспільної думки націлена на правомірні очікування з боку громадськості певної моделі поведінки від суддів, що втілюється у ефективному відправленні судочинства та виступає мірою реалізації завдань справедливого суду.

Основними тенденціями, що спостерігаються в ідеологічній основі правової системи України є тенденції гуманізації, демократизації правового знання, утвердження ідей пріоритету людських цінностей. З метою зміцнення довіри суспільства до судової влади судді мають усвідомлювати значущість своєї місії в утвердженні верховенства права і забезпеченні захисту прав людини та основоположних свобод. Постійна увага з боку суспільства за діями представників судової влади, бажання громадян мати у державі справедливе правосуддя для отримання належного захисту своїх прав покладає на суддю обов'язок бути не лише представником влади, який неухильно дотримується Конституції та законів України, міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а й людиною з високими європейськими стандартами поведінки та суддівської професії.

Європейська спільнота завжди прагнула бачити юриста (зокрема суддю) професіоналом. Бангалорські принципи поведінки суддів передбачають, що судді у своїй поведінці підзвітні відповідним органам, що створені для підтримки суддівських стандартів, які діють об'єктивно та незалежно і мають на меті збільшення, а не зменшення значущості існуючих правових норм та правил поведінки, якими зв'язані судді. Компетентність та старанність є необхідними умовами для виконання суддею своїх обов'язків. Суддя має бути в курсі відповідних змін до міжнародного законодавства, включаючи міжнародні конвенції та інші документи, що встановлюють норми, які діють у сфері прав людини.

Сучасна парадигма соціокультурного розвитку європейської культури орієнтує юриста

на глобальне мислення, на цілісне середовище, яке вимагає від нього універсальності, знання законів предметного (як єдиного і специфічного буття) і культурного світу, принципів організації культурного буття [2; 66-67]. В «Основних принципах незалежності судових органів» (п. 10), схвалених резолюціями Генеральної Асамблеї ООН від 29.11.1985 р. і від 13.12.1985 р. № 40X148, ця думка закріплена як принцип належності: «Особа, які обрані на посаду судді, повинні мати високі моральні якості і здібності, а також відповідну підготовку і кваліфікацію в галузі права»[3; 28-31].

Взагалі у професіоналізмі юриста можна виділити три пласти [4; 56-58]. Перший пласт – це світоглядна основа професійної діяльності, де вирішуються питання про цілі, сенси і цінності власної професійної діяльності.

Другий пласт – конкретні прийоми і засоби виконання конкретної професійної дії: «професіоналізм – володіння методами своєї роботи» [5; 11].

Третій пласт – зміст і форми професійної свідомості, тобто питання про технології та загальні способи організації своєї професійної діяльності. Це так звана професійна правосвідомість. Правосвідомість – це особливий рівень правосвідомості суспільства, носієм якої є юристи, які професійно займаються професійною діяльністю [6; 10].

При цьому стандарти суддівської професії є зразком діяльності суддів, якому повинна відповідати їх поведінка. Сьогодні стандарти – це концентрований вираз суспільних уявлень про місце і роль суддівства в суспільному житті. Очікування, які адресовано суддівській діяльності, відображено в таких міжнародних актах, як Європейська хартія про статус суддів (Страсбург, 1998) [6], що містить загальні положення про правовий статус суддів. При цьому, Загальна декларація прав людини в статті 8 вказує на те, що «кожна людина має право на ефективне поновлення у правах компетентними національними судами в разі порушення її основних прав, наданих їй конституцією або законом» .

Стандарти суддівської діяльності та поведінки поділяються за такими критеріями: відповідно до джерел їх закріплення та залежно від сфери регулювання. Щодо закріплення стандартів суддівської діяльності, то можна виділити: а) міжнародні документи (Європейська конвенція про захист прав людини та основних свобод; Основні принципи незалежності судових органів; Рекомендація № R (94) 12 Комітету міністрів між державами-членами щодо незалежності, дієвості та ролі суддів; Європейська хартія про статус суддів та ін.; б) в українському законодавстві – в Конституції України; в процесуальному законодавстві; Кодексі професійної етики судді; законах України «Про судоустрій України», «Про статус суддів» та ін.

За таких умов посада судді передбачає високий рівень юридичної освіти. Законодавець, висуваючи до посади судді вимогу вищої юридичної освіти, повинен виходити, перш за все, із складності і багатоманіття завдань, які стоять перед суддею, а також з високого ступеня відповідальності за прийняті ним рішення і високим соціальним статусом цієї професії в суспільстві.

З огляду на зазначене вище, не можна не погодитися, що Україні як державі-члену Ради Європи пропонується забезпечити належне вивчення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод [1], Загальної декларації прав людини [7] та, на наш погляд, саме важливе саме прецедентної практики Європейського суду з прав людини за програмами для одержання університетських дипломів з права, а також для підвищення кваліфікації суддів. Надзвичайно важливо, щоб таке вивчення було включено до програм юридичних факультетів не лише як окремий предмет, а й "горизонтально" в кожній правовій дисципліні (кримінальне право, цивільне право тощо) для того, щоб студенти незалежно від спеціалізації після закінчення університету знали, як застосовувати європейські документи та стали судовою практикою у своїй галузі. Слід заохочувати створення системи післядипломної освіти зі спеціалізацією за Конвенцією (скажімо, ступеня магістра або європейського магістра з прав людини та демократизації), яка охоплює двадцять сім університетів у п'ятнадцяти країнах Європи, а також створення скорочених університетських програм,

наприклад, таких як курси Міжнародного інституту прав людини Рене Кассена (Страсбург) та Європейського університету (Флоренція).

Слід констатувати, що сьогодні в Україні не має достатньої освітньої та професійної підготовки на посаду судді, що в цілому не сприяє створенню висококваліфікованого суддівського корпусу та постановленню законних, з європейської точки зору, рішень суду.

Вважаємо, що доцільним буде вибудовувати державну вітчизняну систему підготовки кадрів забезпечивши надання університетської освіти і професійної підготовки в цій галузі у рамках постійних структур (державних і приватних) висококваліфікованими викладачами та вчителями (у тому числі з європейських країн) із обов'язковим вивченням у навчальному процесі міжнародних стандартів суддівської професії та досконалим ознайомленням та дослідженням нормативних актів європейського права.

Судді повинні проходити комплексну, поглиблену й різносторонню навчальну підготовку із фокусуванням на європейські норми права, яка б дала їм змогу виконувати свої обов'язки належним чином. З огляду на міжнародні стандарти якості початкового навчання суддів та підвищення їхньої кваліфікації повинні бути підкріплені достатньою кількістю ресурсів для забезпечення відповідності навчальних програм вимогам щодо компетентності, відкритості та неупередженості, які є невід'ємними елементами посади судді європейського рівня. При цьому, навчальні освітні програми повинні постійно корегуватися з урахуванням змін в європейському законодавстві, а програми підвищення кваліфікації суддів повинні піддаватися відповідному систематичному оцінюванню та внесенням змін і доповнень з боку органів, відповідальних за навчальну підготовку суддів.

Література

1. Європейська конвенція про захист прав людини і основних свобод: Прийнята Радою Європи 4 листопада 1950 р. // Права людини: Зб. док. / Укл. В.С. Семенов, О.Н. Ярмиш та ін. – Х.: Ун-т внутр справ., 1997. – 87 с.

2. Конев В. Мир культуры и мир бытия (о парадигмах философского сознания) // Высшее образование. – 2001. - № 6. – С. 66-76.

2. Основні принципи незалежності судових органів // Права людини і професійні стандарти для юристів. – Амстердам-Київ: Українсько-Американське бюро захисту прав людини, 1996. – С. 28-31.

3. Словодчиков В.И. Традиции и инновации в преподавании психологии и педагогики в высших учебных заведениях // Место и роль психологии и педагогики в подготовке и совершенствовании профессионализма офицерских кадров. – М., 1997. – С. 56-58.

4. Попова А.Д. На всякую новую работу мы смотрели ... как на новый источник удовольствия (о формировании профессионального правосознания в среде судебных деятелей 60-70-х гг. XIX в.) // Судья. – 2003. - № 3. – С. 10-19.

5. Соколов Н.Я. Профессиональное сознание юристов. – М.: Наука, 1988. – 224 с.

6. Европейская хартия о законе «О статусе судей» от 10 июля 1998 года №994_236. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_236

7. Загальна декларація прав людини: Прийнято резолюцією 217А(III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 р. // Права людини. Міжнародні договори України, декларації, документи / Упоряд. Ю.К. Качуренко. – 2-е вид. – К.: Юрінформ, 1992. – 124 с.

УДК 347.77(045)

Годованик Є.В., кандидат юридичних наук, доцент

ПРАВОВА НОРМА ЯК ФОРМА ВТІЛЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ПРАВОВИХ СТАНДАРТІВ

Комплексне теоретико-правове дослідження категорії «правова норма» у контексті об'єктивно існуючих філософських, соціально-економічних, політичних, культурно-

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
НАУКИ ТА ОСВІТИ**

**Збірник матеріалів
XX підсумкової науково-практичної конференції
викладачів**

02 лютого 2018 року

*За загальною редакцією
члена-кореспондента НАПН України, доктора політичних наук, професора,
К.В. Балабанова*

МАРІУПОЛЬ – 2018

УДК 061.3 (063)

ББК 94.3я 431

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XX підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. К.В. Балабанова. – Маріуполь: МДУ, 2018. – 368 арк.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою Маріупольського державного університету (протокол №8 від 28.02.2018)

Редакційна колегія:

Голова – Балабанов К.В., доктор політичних наук, професор

*Члени
редколегії:* Булатова О.В., д.е.н., проф.; Безчотнікова С.В., д.філол.н., проф.; Лисак В.Ф. д.і.н., проф.; Омельченко В.Я., д.е.н., проф.; Павленко О.Г., д.філол.н., доц.; Романцов В.М. д.і.н., проф.; Слющинський Б.В., д.соц.н., проф.; Толпежников Р.О., д.е.н., доц.; Чентуков Ю.І., д.е.н., проф.; Шепітько С.В., к.філол.н., проф.

Збірник містить матеріали XX підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 02 лютого 2018 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, літературознавства і культурології, філології, методики викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та студентам, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

***Редакція не несе відповідальності за авторський стиль праць,
опублікованих у збірнику***

© Маріупольський державний університет

ЗМІСТ

ВИСТУП РЕКТОРА МАРІУПОЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Балабанов К.В. ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ: НАПРЯМКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ СТРАТЕГІЇ.....	10
--	----

СЕКЦІЯ

ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ У СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО

Балабанова Н.В. ТРАНСФОРМАЦІЯ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ ПРОДУКЦІЄЮ МАШИНОБУДУВАННЯ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ..	13
Беззубченко О.А. РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ В КОНТЕКСТІ РЕГІОНАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ.....	16
Булатова О.В. ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.....	17
Захарова О.В. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ГЛОБАЛЬНИХ РЕГІОНІВ ЯК ЕЛЕМЕНТІВ СТРУКТУРИ СУЧАСНОГО СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА.....	20
Макогон Ю.В. РАЗВИТИЕ ЭНЕРГЕТИКИ В УСЛОВИЯХ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ: МИРОВОЙ ОПЫТ И РЕАЛИИ УКРАИНЫ.....	22
Марена Т.В. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АЗІЙСЬКОЇ ВАЛЮТНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ.....	24
Ніколенко Т.І. ВПЛИВ ІННОВАЦІЙНОЇ СКЛАДОВОЇ НА РІВЕНЬ ГЛОБАЛЬНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНИ.....	27
Чентуков Ю.И. МЕЖДУНАРОДНОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО В СФЕРЕ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ЭКОЛОГО-ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ.....	29

СЕКЦІЯ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВА ТА ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

Барегамян С.Х. ПРАВОВА ОСНОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ КІБЕРПРОСТОРУ В УКРАЇНІ.....	33
Волік В.В. ОСВІТА СУДДІ ЯК ПРОФЕСІЙНОГО ЮРИСТА В УКРАЇНІ: МІЖНАРОДНІ ДОСВІД ТА СТАНДАРТИ.....	35
Годованик Є.В. ПРАВОВА НОРМА ЯК ФОРМА ВТІЛЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ПРАВОВИХ СТАНДАРТІВ.....	37
Загородня Н.В. МЕЖДУНАРОДНЫЕ ДОГОВОРЫ УКРАИНЫ КАК ИСТОЧНИКИ ХОЗЯЙСТВЕННОГО ПРОЦЕССУАЛЬНОГО ПРАВА.....	39
Ковейно Ю.В. ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ЛІСІВ.....	42
Колосов Р.В. ПОНЯТТЯ, РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ СУДОВОГО РІШЕННЯ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.....	44
Кузьменко С.Г. ДОСЛІДЖЕННЯ НЕОБХІДНОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ СУДОЧИНСТВА ТА СУДОУСТРОЮ В УКРАЇНІ....	46
Надежденко А.О. ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ.....	48
Польщиков В.В. ОСОБЛИВОСТІ МІСЦЯ, ЧАСУ, ОБСТАНОВКИ Й СЛІДІВ ВБИВСТВ, УЧИНЕНИХ В УМОВАХ НЕОЧЕВИДНОСТІ.....	50
Резницька В.О. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ СТВОРЕННЯ Й ДІЯЛЬНОСТІ ГРУП ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ У ЗАХІДНИХ ОБЛАСТЯХ УРСР В 1948-1954 РОКАХ.....	52
Свірський Б.М. ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ МЕХАНІЗМУ ЗАПОБІГАННЯ КІБЕРЗАГРОЗАМ В УКРАЇНІ.....	55
Тихомирова Г.Є. МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА У ВИЩІЙ ШКОЛІ В СУЧАСНИЙ ПЕРІОД.....	56
Хараберюш І.Ф. ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В ДІЯЛЬНОСТІ ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ПОЛІЦІЇ: ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ.....	59
Черних Є.М. ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧУВАЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.....	60